

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИВАТНА УСТАНОВА
«ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
«МІЖНАРОДНИЙ ГУМАНІТАРНО-ПЕДАГОГІЧНИЙ
ІНСТИТУТ «БЕЙТ-ХАНА»**

**Кафедра гуманітарної та соціально-економічної
підготовки**

**СИЛАБУС
навчальної дисципліни**

«КЛАСИЧНІ ТЕКСТИ»

для слухачів міжнародної програми «Вчитель діаспори»

Дніпро-2024

Силабус навчальної дисципліни «Класичні тексти» для слухачів міжнародної програми
«Вчитель діаспори»

Розробник: Альтман Д., викладач кафедри гуманітарної та соціально-економічної
підготовки

Силабус розглянуто та затверджено на засіданні кафедри гуманітарної та соціально-економічної
підготовки

Протокол від «26» серпня 2024 року № 01

Зав. кафедри _____
(підпис)

к. істор. н. Д. В.
Коротенко (прізвище
та ініціали)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни
Мова викладання	українська
Загальний обсяг годин	100
Кількість змістовних модулів	2
Годин у 1 семестрі	50
Годин у 2 семестрі	50
Форма підсумкового контролю	іспит

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Завдання курсу «Класичні тексти» полягає в тому, щоб ознайомити студентів з основними історичними текстами, що складають сучасну традицію юдаїки.

Курс «Класичні тексти» дає можливість студентам опанувати необхідні навички та поняття для подальшого самостійного вивчення історії, формує в них потреби та прагнення до подальшого поглиблення знань та загального розвитку.

Мета курсу: ознайомити студентів з історією, розвитком, вжитком давньоєврейських пам'яток писемництва. Особливо, в контексті історичної парадигми. Проаналізувати основні віхи історії єврейського народу з урахуванням того, про що йдеться в таких текстах, як: Тора, Пророки, Писання, Талмудичні тексти.

Предмет програми: основні етапи історичного розвитку та формування національної єдності єврейського народу на основі попередніх знань студентів із загальної історії.

Програма орієнтує студентів на бачення наступності у формуванні якостей на різних вікових етапах.

У процесі викладення курсу передбачається проведення практичних занять і досліджень на педагогічній практиці у школі.

Студенти повинні знати: -

основні пророцтва;

- мету та передумови появи пророцтв; -

актуальність пророцтв на сьогодні;

- погляди єврейської традиції на походження світу; -

основні етапи розвитку людства;

- передумови виникнення єврейського народу;

- закони і норми поведінки, обумовлені класичними текстами.

Студенти повинні вміти:

— самостійно аналізувати класичні тексти;

— орієнтуватися і відбирати потрібну інформацію з текстів;

— коректно використовувати класичні тексти;

— практично реалізувати отриманні знання у педагогічній роботі.

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК3. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК4. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК7. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності СК

СК1. Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології.

СК11. Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.

ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

ПР8. Презентувати результати власних досліджень усно/письмово для фахівців і нефахівців.

ПР10. Формулювати думку логічно, доступно, дискутувати, обстоювати власну позицію, модифікувати висловлювання відповідно до культуральних особливостей співрозмовника.

ПР13. Взаємодіяти, вступати у комунікацію, бути зрозумілим, толерантно ставитися до осіб, що мають інші культуральні чи гендерно-вікові відмінності.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

МОДУЛЬ № 1. ОСНОВИ П'ЯТИ КНИГ ТОРИ ПЕРІОД ПРОРОТЦІВ, ПРОРОКІВ ТА ПИСАНЬ (ЗАГАЛЬНИЙ ОГЛЯД)

Тема № 1. Брейшит, Шмот, Вайєра

Книга Буття, Берешит - перша книга Біблії, що належить до Старого Завіту і відкриває п'ятикнижжя Мойсея (Тори).

Тижневий розділ «Шмот» (Шмойс) - один із 54 тижневих розділів - уривків, на які розбитий текст П'ятикнижжя (Хумаша).

Глава "Шмот" - тринадцята за рахунком глава Тори - відкриває другу книгу "Шмот". Їм'я своє, як і всі глави, отримала за першими значущими словами тексту (ве-еле шмот бней Ізраель - «І ось імена синів Ізраїлю ...»). До складу глави входять вірші (івр., мн. ч. - псуким) з 1:1 до 6:1.

«Вайєра» - один із 54 тижневих розділів — уривків, на які розбитий текст П'ятикнижжя (Хумаша).

Глава "Вайєра" - четверта за рахунком глава Тори - розташована в першій книзі "Брейшит". Їм'я своє, як і всі розділи, отримала за першими значущими словами тексту (Вайєра - "І явив ..."). До складу глави входять глави та вірші (івр., мн. ч. - Псуким) з розділ 18: ст.1 по гл. 22: ст. 24.

Література [2, 4-6]

Тема 2. Бемідбар, Дварім

Бемідбар - термін єврейського походження, п'яте слово в біблійній Книзі Чисел і найменування наступних текстів: Книга Чисел; Бамідбар рабба - мідраш на Книгу Чисел; Бе-Мідбар (тижневий розділ) - перший розділ книги Чисел.

Второзаконня - п'ята книга П'ятикнижжя (Тори), Старого Завіту та всієї Біблії. У єврейських джерелах ця книга також називається «Мішне Тора» («повторення Закону»), оскільки є повторним викладом усіх попередніх книг. Книга має характер довгої прощальної промови, зверненої Мойсеєм до ізраїльтян напередодні їхнього переходу через Йордан і завоювання Ханаана. На відміну від усіх інших книг П'ятикнижжя, Повторення Закону, за винятком нечисленних фрагментів та окремих віршів, написано від першої особи.

Книга Дварім була другою за популярністю книгою Біблії серед Кумранських рукописів, і вона представлена 33 сувої. У книзі 34 розділи.

Література [1,4-7]

Тема 3. «Єшошуа», «Шофтім», «Шмуель» «Царств»

Книга Суддів Ізраїлевих - книга, що входить до складу єврейської Біблії (Танаха) та Старого Завіту. Друга книга розділу Невієм єврейської Біблії.

У книзі викладається історія євреїв від останніх років життя Ісуса Навина (Єшошуа бін Нун) до смерті судді Самсона. За єврейською традицією, книга Суддів була написана пророком Самуїлом.

Судді - особи, які керували єврейським народом у період від Ісуса Навина до царювання першого царя Саула. Видатні Судді: Варак (Барак) та Дебора (Двора), Геден (Гідон), Самсон (Шимшон), Ілій (Елі) та пророк Самуїл (Шмуель).

Після Ісуса Навина, начальники ізраїльських колін повинні були вигнати хананей (аборигенне населення) з тієї землі, володіння якої було їм обіцяно. Вони зробили це, але лише частково залишивши деякі народи жити поруч і вступали з ними в союзи, що було заборонено Богом. При цьому відбувалося ухилення ізраїльтян у вірування сусідніх 7 народів, «служіння Ваалам та Астартам». За це Бог визначив народам Ханаана бути для ізраїльтян «зашморгом». Коли Ізраїльський народ відступав від Бога, починав служити богам сусідніх народів, він піддавався завоюванням цими народами і потрапляв до них у поневоленні доти, доки не звертався до Бога з проханням про визволення. Коли ж останнє відбувалося, то Бог споруджував з-поміж народу суддю, людину, яка очолювала визвольну війну, і тоді Ізраїль знову ставав вільним до наступного падіння в гріх ідолопоклонства. Таким чином, при відпаданні народу від Бога його досягали нещастя, а звернення до Бога приносило мир та благоденство.

З книги Суддів можна бачити постійне піклування і Промисл Божий про Свій народ, Його милосердя та довготерпіння.

Література [1,2] **Тема**

4. «Єшайгу» «Ірмеягу» «Іехезкіель»

Книгу Суддів можна охарактеризувати, як «епічну» літературу з романтичними та військовими сценами які подані в деталях. Ми бачимо силача Самсона, який робить великі справи показані його війни та кохання, але видним є його падіння, яке було карою Божою за його гріх, хоч сам він і був винен в тім. Геден, Двора та інші також яскраво ілюструють ці тенденції, дехто, навіть, порівнює книгу Суддів з Іліадою та Одиссеєю.

Основна тема книги - це життя євреїв у Обіцяній землі та її обживання. Показане все життя, проблеми з гріховною асиміляцією євреїв та те, як їх Бог рятував та напертав.

Також є багато згадок про традиції, звичаї, релігійні та моральні реалії.

Література [5,6,9] **Тема**

5. Книги малих пророків

Окрім книг “великих” пророків, до яких відносяться Книги Ісаї, Єремії, Єзекиїля і Даниїла, серед старозавітних священних книг містяться ще 12 книг так званих “малих” пророків. Малими ці пророки називаються через те, що їх книги мають порівняно малі розміри. З малих пророків про Месію писали Осія, Іоїль, Амос і Михей – сучасники пророка Ісаї, які жили за 700 р. до Р. Х., а також пророки Аггей, Захарія і Малахія, які жили після вавилонського полону, у VI і V столітті до Р. Х. За життя трьох останніх пророків будувався другий старозавітний храм в Єрусалимі, на місці зруйнованого Соломонового храму. Книгою пророка Малахії закінчується старозавітне Писання.

Література [4,7,10] **Тема**

6. Книга Іов та Тегілім

Тегілім (Псалми Давидові) — одна з книг Першого Завіту, що є невід'ємною частиною богослужіння в юдейській та християнській традиціях. Книга складається зі 150 псалмів з коментарями про повсякденні життєві ситуації, почуття й емоції, знайомі кожному незалежно від релігійних упевнень.

Мудрець Рабін Шимшон Рафаель Гірш живий і викладав у Німеччині (1808 – 1888). Перший, хто поєднував юдейську традицію з ідеями секуляризму, один із найавторитетніших коментаторів біблійних текстів у світі. Його тексти звернені не лише до знавців Біблії, а й до тих, хто сумнівається в основах віри чи навіть втратив її.

Переклад текстів псалмів прив'язаний до їхнього тлумачення.

Видання містить тексти псалмів, детальні коментарі рабина Шимшона Рафаеля Гірша, а також довідкові матеріали — показник відповідності назвам Танаху та Біблії, глосарії термінів та джерел.

Література [2,10]

Тема № 7. Книга Мішлей та п'ять сувоїв

Книга приказок Соломонових - двадцята книга Старого Заповіту. Належить до навчальних поетичних книг поряд з Книгою Йова, Книгою Псалмів, Книгою Еклезіястою і Піснею над Піснями. Згідно з юдейським каноном — це книга Мішлей, друга у Писаннях (Ктувім). Інші назви біблійної книги — Приповістей, Прислів'я, Притч або Приповідок. Деякі

перекладачі, зокрема І. Огієнко, розділили книгу на частини відповідно до авторства або часу впорядкування приказок. Книга приказок є однією з найбільш цитованих книг Біблії.

Сувої Мертвого моря (тж. Кумранські рукописи) — назва манускриптів, виявлених починаючи з 1947 року в печерах Кумрану, у печерах ваді Мурабба'ат (на південь від Кумрану), у Хірбет-Мірді (на північний захід від Кумрану). низці інших печер Юдейської пустелі та у Массаді. Дослідження рукописів підтвердило, що принаймні деякі з них було написано саме у кумранській громаді.

Рукописні сувої отримали назву Кумранських, очевидно, тому, що печера Айн Фешха, в якій вони тисячоліттями зберігалися, знаходиться неподалік руїн Хірбет Кумран.

Література [2,13]

МОДУЛЬ № 2. ТАЛМУДИЧНА ТА ХАСИДСЬКА ЛІТЕРАТУРА

Тема № 8. Мішна трактат «Песахім», Мішна трактат «Пеа», Мішна трактат «Авот», Мішна трактат «Кідушин», Мішна трактат «Шабат», Мішна трактат «Брахот», Мішна трактат «Сука».

Мішна — компіляція усної Тори, складена приблизно 200 року в Палестині Юдою га-Насі та його сподвижниками.

Якесь невелике зібрання законів та норм, що регламентували службу в єрусалимському Храмі, імовірно, існувало і у більш ранній період. Можливо, воно було складене вченим священиком (жерцем) чи членом синедріону як практичне керівництво для священослужителів.

Вчені Ямнійської академії після зруйнування Іншого Храму (70 рік) спробували зібрати розрізнені частки усної традиції, щоб зберегти її для нащадків.

Підвалини Мішні заклав раббі Аківа, який упорядкував і систематизував Галаху (законодавчі настанови).

Цю роботу продовжив його учень раббі Меїр. Надалі кожний голова академії редагував це зведення як основний текст для вивчення усної Тори.

Загальне ж визнання здобуло збори Юди га-Насі, що використав у своїй редакції щонайменше 30 попередніх.

Література [9]

Тема № 9. Танія

Танія, або Лікутей Амарім — основоположна книга з хасидизму, головне творіння Старого Ребе, рабі Шнеура-Залмана (1746–1813), — сприймається як наріжний камінь філософії Хабад та підходу Хабад до Хасидського містицизму, визначаючи його загальну інтерпретацію і метод. Уся подальша література руху Хабад за авторством наступників ґрунтується на підході Танії. Хабад відрізняється від «традиційного хасидизму» насамперед філософським дослідженням та інтелектуальним аналізом при тлумаченні хасидської Тори. Наголос саме на розумі як шляху до інтерналізації містичного духовного екстазу Хасидів (емоційного завзяття, буквально — розщеплення), контрастує із творчим ентузіазмом щодо віри, притаманним традиційному хасидизму. Внаслідок цього, хабадські твори характеризує систематична інтелектуальна структура, в той час як інші класичні тексти традиційного хасидського містицизму є змістовно більш збірними та неоднорідними.

Література [2]

Тема № 10. Лікутей Сіхот

«Лікутей Сіхот» - обрані бесіди Любавицького Ребе Шліта Короля Мошіаха. Запис слухачів, відредагований Ребе. Серед розмов, що стосуються багатьох тем, центральне місце займає інтерпретація та пояснення тих чи інших розділів Тори, проте, розмови включають також багато питань єврейського способу життя, моральності, виховання, актуальних проблем євреїв в Ізраїлі, Росії та Сполучених Штатах.

Література [7]

Тема № 11. Маамарім

Пояснення внутрішнього сенсу ханукальних свічок у простому та переносному значенні. Відмінність ханукальних свічок від свічок Храму. Вплив на весь світ. Відмінність молитви від благословення і переваги одного над іншим. Очищення світу за часів Храму (Шломо) та у майбутньому (Мошіаха). Перевага ханукальних свічок над свічками Храму і сила їхнього впливу на найбільш віддалені сфери темряви та зла. Сила вчення хасидизму.

Література [5-9]

Тема № 12. Переклад та коментування найвідоміших уривків з книг Тори

Тора, П'ятикнижжя Мойсееве – Священна Книга. Священність – не дуже точний переклад з мови Тори, більш точно термін «священність» означає щось між ексклюзивністю і унікальністю. Саме емоційна забарвленість цього загально прийнятого перекладу стала однією з причин трактування Тори, як збірки мудрості єврейського народу. Ця хибна думка йде ще від древніх греків і не дозволяє людству правильно ставитись до змісту тексту П'ятикнижжя. Насправді Тора – це Одкровення, що його дарував народу Ізраїля Творець Всесвіту, саме цей факт і визначив її унікальність і ексклюзивність. Юдейська традиція – мудрість єврейського народу полягає в роз'ясненні справжнього глибокого змісту Тори, цим займались єврейські мудреці – стовпи юдаїзму. Саме вони створили цілу літературу Коментарів до Тори і саме завдячуючи цим коментарям людям відкривались різні сторони Божого замислу створення Світу. Традиція створення коментарів до Тори зберіглась і продовжує своє існування.

Література [1-5]

8. СИСТЕМА ПОТОЧНОГО І ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ

Навчальні досягнення студента із дисципліни оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип операційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок; розширення кількості підсумкових балів до 100.

У процесі оцінювання навчальних досягнень студентів застосовуються такі методи:

- **Методи усного контролю:** індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда, екзамен.
- **Методи письмового контролю:** модульне письмове тестування;
- **Методи самоконтролю:** уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на практичних заняттях, під час виконання самостійної залежить від дотримання таких вимог:

- своєчасність виконання навчальних завдань;
- повний обсяг їх виконання;
- якість виконання навчальних завдань;
 - самостійність виконання;
 - творчий підхід у виконанні завдань;
 - ініціативність у навчальній діяльності.

9. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

І. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

1) За джерелом інформації:

Словесні: лекція (традиційна, проблемна, лекція-пресконференція) із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (PowerPoint – Презентація), семінари, пояснення, розповідь, бесіда.

Наочні: спостереження, ілюстрація, демонстрація. –

Практичні: вправи.

2) За логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3) За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4) За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: з книгою; виконання індивідуальних навчальних проєктів.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

1) Методи стимулювання інтересу до навчання: навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо).

10. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КУРСУ

- опорні конспекти лекцій;
- навчальні посібники;
- робоча навчальна програма;
- засоби підсумкового контролю (комплект друкованих завдань для екзамену).

11. ЗАПИТАННЯ ДО ЗАЛІКУ

1. Питання пасхального седеру у талмудичній літературі
2. Історія обов'язку піклуватися про бідних за часів талмуду
3. Історія передачі єврейської традиції від Мойсея до мудреців Великого Зібрання
- Вислови мудреців Талмуду - танаїв
4. Розпишіть будь-яку Мішну
5. Родові категорії «Юхасін
6. Терміни «Ав» та «Толада». 39 заборонених робіт
7. Благословення та молитви за часів талмуду
8. Свято Суккот у Храмі: мішна «Сука»

ЛІТЕРАТУРА

Рекомендована література:

1. Агада: Сказания, притчи, изречения Талмуда и мидрашей. Иерусалим, 2013.
2. Введение в Устную Тору. Курс Открытого университета Израиля. Тель-Авив, 2005.
3. Гафни И. Евреи Вавилонии в талмудическую эпоху. М., 2003.
4. Евреи в Римской империи в эпоху Талмуда. Курс Открытого университета Израиля. Тель-Авив, 2009.
5. Еврейская история и религия. Иерусалим, 1990.
6. Книга славословий, Иерусалим 2005
7. Ковельман А. Толпа и мудрецы Талмуда. Иерусалим, 2006.
8. Лау И.М. Практика иудаизма. Иерусалим, 2001.
9. Ликутей Амарим Тания. Иерусалим, 1995.
10. Невіім (Пророки) Мосад Гарав Кук 1990.
11. Пантелеят М. От Синая до наших дней: история передачи Устной Торы. Иерусалим, 1996.
12. Притчи мудрого царя Иерусалим 2007
13. Трактат «Брахот» с комментариями П. Кегати, Иерусалим 2005
14. Трактат «Викруим» с комментариями П. Кегати, Иерусалим 2005
15. Трактат «Кидушин» с комментариями П. Кегати, Иерусалим 2005
16. Трактат «Пеа» с комментариями И. Кегати, Иерусалим 2005
17. Трактат «Песахим» с комментариями П. Кегати, Иерусалим 2005
18. Урбах Э. Мудрецы Талмуда. Иерусалим, 1989.
19. Философия Хабада Иерусалим., 1995.
20. Шинан А. Мир агадической литературы. Иерусалим, 1990.
21. Штейнзалъц А. Введение в Талмуд. Иерусалим, 1993.
22. Штейнзалъц А. Контуры Талмуда. Тель-Авив, 1981.

23. *Штейнзалъц А.* Мудрецы Талмуда. Иерусалим, 1996.
24. Э. Ховкин «Ворота в Танию» Иерусалим., 2003.

Рекомендовані інтернет-ресурси:

25. *Айзенберг Й.* Что такое Тора? Иерусалим, 1994.
26. *Барац А.* Лики Торы. М., 1995.
27. *Даймонт М.И.* Евреи, Бог и история (любое издание).
28. *Лау И.М.* Практика иудаизма. Иерусалим, 1991.
29. *Полонский П.* Тора сегодня. Иерусалим, 1996.

30. Молодіжний клуб ЕАР [http ,7/ear.hotmail.ru](http://7/ear.hotmail.ru)
31. Центр «Гіллель» <http://www.hillel.ru>
32. Центр «Маханаім» <http://www.machanaim.org>